

A reformáció 500. évfordulója alkalmából meghirdetett emlékévk a reményeim és az elvárásaim szerint rengeteg új ismerettel fog szolgálni nemcsak az egyháztörténetünket, de az elmúlt fél évezred magyar történelmét illetően is. Javunkra válik, amennyiben így lesz. Nekem viszont az ünnepen azonnal a mi délvidéki református egyházközösségünk évszázados hányatott sorsa jutott az eszembe, és az a hatalmas küzdelem, amit Ágoston Sándor szép emléké püspök úr a közösség megmaradásáért vívott.

Ágoston Sándor igazán nagy elődök – Sztárai Mihály, Szegedi Kis István és Laskai Csókás Péter – által felügyelt vidéken, a Drávaszögben, Kórógyon kezdte meg lelkeszi ténykedését, valamikor a távoli 1904-es esztendő őszén. Idős korában, 1959-ben papírra vetett Evangéliumi egzisztencia bizonytalan világban című önéletrajzában maga is lelkesen gondolt vissza az ifjú éveire: „A kórógyi nép ahhoz a 15 faluhoz tartozik – olvasható a csodálatos életrajzában –, amely 1000 éve ugyanazon a helyen lakik. Ebből a 15 faluból 10 van Baranyában, a Dráva bal parti torkolatánál, és 5 van a Dráva torkolatától délre. Ezen a vidéken valamikor óriási mocsárterület volt. El voltak zárva a világtól, s így tudtak megmaradni a török háborúk idejében. A reformációt 1530–1540 táján fogadták el. Még ma is az akkori bibliafordítás 400 éves nyelven beszélnek, mind a 150 zsoltárt énekelik. Mind a 15 eklézsia kicsi, valamennyi 200–1000 lelket számlál, de a világért le nem mondanának arról, hogy mindegyiknek külön lelkipásztora legyen, pedig egymáshoz közel vannak. Ezelőtt 50 évvel, még minden külső segély nélkül nemcsak lelkeszi állást, hanem ezenkívül külön felekezeti iskolát is tartottak fenn.” A régi felekezeti iskolák az első világháború után szűntek meg, a szerb hatóság államosította őket.

Kórógyon az ifjú lelkeszre a falu gondviselőjének a szerepe várt, s mivel a legközelebbi orvos 24 kilométerre volt, a hajdan medikusi ábrándokat tápláló ifjúnak ebbe a mesterségbe is bele kellett tanulnia. Emlékei szerint ötféle gyógyszer állt a rendelkezésére – Aspirin, Chinin, Opium tinctura, keserűsítő és Hoffmann-cseppek –, és ezzel kellett gyógyítani a falu apraját, nagyját. S ha operálni kellett, hát a zsebkesével a chirurgusi feladatot is ellátta. És mielőtt ügyvédként nekilátott volna a különböző beadványok megfogalmazásához, meggyógyította az éppen beteg lovakat, s a felfújódott teheneken is segített. „Mikor nem voltam otthon, azt mondták: üres a falu. Mikor otthon voltam, azt mondták: tele van a falu.” A falu azonban sokszor volt üres, hiszen a lelkeszük távoli települések szórvány-magyarjainak a lelki gondozását is ellátta.

Amikor 1943-ban közzétette Csete Istvánnal közösen összeállított Istentiszteleti rend a szórványokban című, külsőleg szerény, de jelentőségében annál nagyobb művét, a könyvecskéhez írt E könyvecske keletkezésének története és használatának módja című bevezetőjében a püspök elmondta: harminc évvel korábban – tehát az 1910-es években, kórógyi lelkeszsége idején – a Julián Egyesület megbízásából több ízben is meglátogatta a boszniai magyar telepeket, köztük Vucsijákot is. A falu lakosai 1902-ben jöttek a területre, és a korábbi ígéret ellenére nem szántóföldet kaptak, hanem csak amolyan ősrengetegnyi erdőt. Ilyen területen kellett valahogy megteremteni az élet lehetőségét – erdőt kellett irtani ahhoz, hogy művelhető területhez jussanak. „Mikor én köztük jártam – írta visszaemlékezve a történetekre a bácsfeketehegyi püspök –, akkor már félig-meddig szántó-vetők voltak. Már cséplőgép is volt a faluban. Sem azelőtt, sem azóta, soha senki meg nem látogatta őket, pedig 100 magyar család élt ott egy rakáson a boszniai nagy hegyek között.” Ezek között a magukra hagyott magyarok között kellett megtapasztalnia, hogy mérhetetlen elhagyatottságukban, még a lelki gondozásukat sem végzi senki, Banjalukáról egy trappista barát járt ki hozzájuk évente egyszer misézni – ez volt a legtöbb, amiben részük lehetett. Ennek ellenére a magyar telepesek maguk építettek sárból-fából egy kis kápolnát. „Harangjuk sem volt. Egy fáról lógott le egy vasúti síndarab, azzal kongattak vasárnap a templomba. Mert azért minden vasárnap összegyülekeztek. Mind római katolikusok voltak. [...] Én is közéjük ültem. Fogalmuk sem volt arról, hogy református pap vagyok. Nem is mondtam meg nekik, nem akartam őket ezzel megzavarni.” A szertartást egy széky atyafi vezette, egy másik öreg bácskai pedig felolvasott a Bibliából. Ezután együtt énekeltek. „Akkor tanultam meg a Boldog asszony anyánkat” – jegyezte meg kellő derűvel Bácsfeketehegy református püspöke. Kétségtelenül kiváló iskola volt a későbbi megpróbáltatások elviseléséhez. Ahogyan Balog Zoltán hangsúlyozta: a reformáció valódi lényege nem az, amit az ember tesz, hanem amit az Isten tesz az emberrel.

Mák Ferenc

forrás: Magyar Szó